

Dr. Öğretim Üyesi Ayça UÇAR
Reading University UK- Visiting Lecturer

**2002 TARİHLİ ATİNA SÖZLEŞMESİ
VE 1999 TARİHLİ MONTREAL
KONVANSİYONU UYARINCA
YOLCULARIN HAKLARI**

Gözden Geçirilmiş ve Eklemeler Yapılmış
2.Bası



FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2025

Şubat 2025

ISBN: 978-625-5957-20-7

BASKI - CİLT

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 77398

YAYINLAYAN



Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850)441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com
bilgi@filizkitabevi.com
Yayıncı Sertifika Numarası: 77398

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılmaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

ÖNSÖZ

Bu eserimde, uzun yıllardır Uluslararası Taşıma Hukuku Derslerinde hem İngilizce hem de Türkçe olarak çok severek anlattığım ve çok değerli öğrencilerimin de büyük ilgi duyarak dinlediği, Uluslararası Deniz ve Havayolu taşımacılığı ile Yolcuların Taşınması ve taşımının zayıf tarafını oluşturan yolcuların hakları konularını detaylı bir şekilde inceledim. Hem değerli öğrencilerim hem de bu konu ile ilgilenen herkese bir katkı sağlamasını dilerim.

Bu eserin yazılması aşamasında manevi desteğini her zaman hissettiğim canım annem ve babam Ayfer Paksoy ve Erol Paksoy'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Yine bu eseri canım kızım Mira Uçar ve eşim Turgay Uçar'a armağan ediyorum.

Dr. Öğretim Üyesi Ayça UÇAR

Reading University UK

Ocak 2025

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
------------	-----

BİRİNCİ BÖLÜM

1. TÜRKİYEDE VE DÜNYADA DENİZ YOLU İLE YOLCU TAŞIMASININ TARİHİ GELİŞİMİ.....	1
1.1. Dünyada Deniz Yolu ile Yolcu Taşımalarının Tarihi Gelişimi	1
1.2. Türkiye’de Deniz Yolu ile Yolcu Taşımalarının Tarihi Gelişimi ...	8
2. DENİZ YOLU İLE YOLCU TAŞIMASINI ULUSLARARASI HUKUKTA DÜZENLEYEN HÜKÜMLER.....	10
2.1. Milletlerarası Sözleşmeler	10
2.1.1. Milletlerarası Sözleşmeler ile İlgili İlk Çalışmalar	11
2.1.2. 1955 Tarihli Madrid Konferansı ve 1961 tarihli Brüksel Sözleşmesi	14
2.1.3. 1974 Tarihli Atina Sözleşmesi.....	16

İKİNCİ BÖLÜM

1. 2002 TARİHLİ ATINA PROTOKOLÜ	23
1.1. Protokolün Hazırlanma Aşaması ve Yürürlüğe Girmesi	23
1.2. 2002 Atina Sözleşmesinin Getirdiği Temel Yenilikler	26
1.3. 2002 Atina Sözleşmesinin Uygulanmasına ilişkin IMO Çekince ve Kuralları	31

1.4. 2002 Atina Sözleşmesi ile 1976 Tarihli Deniz Alacaklarına Karşı Mesuliyetin Sınırlandırılması Hakkında 1976 tarihli Milletlerarası Sözleşmeyi Tadil Eden 1996 Protokolü Arasındaki İlişki	34
2. Avrupa Birliği Mevzuatı	36
2.1. Avrupa Birliği Mevzuatı Çerçevesinde Deniz Yolu ve İç Su Yolu yolcularının Haklarına İlişkin 1177/2010 sayılı Tüzüğün Getirdiği Düzenlemeler	40
2.2. 2015/2302 sayılı AB Tüzüğü'nün Getirdiği Düzenlemeler	44
2.3. Paket yolculuğu yönetmeliği	46
3. 6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU'NDA DENİZ YOLU İLE YOLCU TAŞIMALARINI DÜZENLEYEN HÜKÜMLER.....	49
3.1. Taşımanın Deniz Yolu ile Gerçekleştirilmesi.....	51
3.2. Deniz Yolu ile Taşıma Sözleşmesi: Ücret Unsuru	56
3.3. Türk Hukuku.....	58
3.4. Deniz Yolu ile Taşıma Sözleşmesi: Sözleşmenin Tarafları	60
3.4.1. Yolcu	61
3.4.2. Taşıyan	62

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1. 2002 TARİHLİ ATINA SÖZLEŞMESİ UYARINCA YOLCULARIN HAKLARI.....	65
1.1. Genel Olarak	65
2. DENİZ YOLU İLE YOLCU TAŞIMALARINININ 1974 TARİHLİ ATINA SÖZLEŞMESİNE AİT 2002 PROTOKOLÜ ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ	68
2.1.Sözleşmenin Uygulama Alanı	68

2.2. 2002 Atina Sözleşmesi Çerçevesinde Taşıyanın sorumlu Olduğu Haller.....	72
2.3. Gemi kazasından Doğan Sorumluluk	74
2.4. Yolcunun Bedensel Zarara Uğraması	77
2.5. Kusursuz Sorumluluk	77
2.6. Kusur Sorumluluğu.....	79
3. 2002 Tarihli Atina Sözleşmesi Uyarınca Genel olarak Gemi Kazası Dışındaki Olaylardan Sorumluluk.....	80
3.1. Gemi Kazası Dışındaki Diğer Hallerden Doğan Zararlar.....	82
4. Türk Hukuku Bakımından Deniz Yolu ile Yolcu Taşımalarında Taşıyanın Sorumluluğu	82
5. Zorunlu Sigorta.....	85
6. COVID-19 Salgınında Yolcu Gemilerinde Seyahat Eden Yolcuların Hakları.....	89
6.1. COVID-19 salgını Açısından Yolcuların Haklarını Koruyan Avrupa Birliğindeki Düzenlemeler	96
6.2. 2002 Atina sözleşmesi Uyarınca COVID-19 Sebebi ile taşıyanın gemi kazası dışında kalan hallerden dolayı taşıyanın kusur sorumluluğu Kapsamında Hukuki Sorumluluğu İncelenmesi	97
6.3. 2002 Atina sözleşmesi Uyarınca COVID-19 çerçevesinde Zorunlu Sorumluluk Sigortası.....	102
7. Sonuç.....	109

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1. ULUSLARARASI HAVAYOLU İLE TAŞIMA VE UYGULANACAK HÜKÜMLER	117
1.1. Giriş	117

1.2. Uluslararası Havayolu ile Taşımalarda Uygulanacak Hükümler.....	118
1.3. 1929 Tarihli Varşova Konvansiyonu.....	119
1.4. 1955 Tarihli Lahey Protokolü.....	120
1.5. 1999 Tarihli Montreal Konvansiyonu	121
2. 1999 Tarihli Montreal Konvansiyonu'nun Uygulanma Şartları	124
2.1. 1999 Tarihli Montreal Konvansiyonu'nun Uluslararası Taşımalara Uygulanabilmesi.....	125
2.2. Taşımanın Hava Aracı ile yapılması Zorunluluğu.....	129
2.3. Taşımanın Ücret Karşılığında Yapılması	131
2.4. Taraflar Arasında Bir Taşıma Sözleşmesi Bulunması Gerekliliği	133
2.5. Taşımanın Konusu Yolcu, Bagaj veya Yük Olmalıdır.	133
3. Montreal ve Varşova Konvansiyonları Bakımından Taşıyıcı	138

BEŞİNCİ BÖLÜM

1. ULUSLARARASI HAVAYOLU TAŞIMALARINDA TAŞIYICININ SORUMLULUĞU	143
1.1. Genel Olarak	143
1.2. Kaza Kavramı ve Sorumluluk	144
1.2.1 Sorumluluk	144
1.2.2 Kaza Kavramı	149
1.3. Taşıyanın Uçağa Biniş ve İnişteki Sorumluluğunun Kapsamı (Embarking and Disembarking).....	156
1.4. Manevi Tazminat-Montreal Konvansiyonu.....	160
1.5. Gecikmeler-Montreal Konvansiyonu	161

1.5.1 Gecikmeler ve Uçuş İptali (Delay and Non-Performance).....	164
1.6 Muafiyet (Exoneration) Montreal Sözleşmesi.....	165

ALTINCI BÖLÜM

1. 1999 TARİHLİ MONTREAL KONVANSİYONU UYARINCA YOLCULARIN HAKLARI.....	167
2. Avrupa Birliği Yönetmeliği (261/2004 sayılı Konsey Tüzüğü).....	168
2.1. Genel Bakış.....	168
2.2. Yolcunun Uçağa Kabul Edilmemesi	171
2.3. Uçuşların iptal edilmesi	174
2.4. Gecikmeler.....	177
2.5. Özel sabit oranlı mali tazminat	181
2.6. Olağanüstü durumlar	185
3. COVID-19 salgını ve Yolcuların Hakları	196
3.1. COVID-19 ve Montreal Konvansiyonu (Taşıyıcının Sorumluluğu).....	197
3.2. COVID-19 ve Avrupa Birliği Kuralları (Yolcuların hakları)..	199
3.3. Değerlendirme	203
4. Sonuç.....	208
EKLER	227
EK 1: ATHENS CONVENTION RELATING TO THE CARRIAGE OF PASSENGERS AND THEIR LUGGAGE BY SEA, 1974.....	227
EK 2: PROTOCOL OF 1990 TO AMEND THE ATHENS CONVENTION RELATING TO THE CARRIAGE OF PASSENGERS AND THEIR LUGGAGE BY SEA, 1974.....	240

EK 3: ATHENS CONVENTION RELATING TO THE CARRIAGE OF PASSENGERS AND THEIR LUGGAGE BY SEA, 2002	248
EK 4: 1974, YOLCULARIN VE BAGAJLARININ DENİZ YOLU İLE TAŞINMASINA İLİŞKİN ATİNA SÖZLEŞMESİNE AİT 2002 PROTOKOLÜ	269
EK 5: REGULATION (EU) No 1177/2010 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL	289
EK 6: PAKET TUR SÖZLEŞMELERİ YÖNETMELİĞİ.....	314
EK 7: IMO RESERVATION AND GUIDELINES FOR IMPLEMENTATION OF THE ATHENS CONVENTION	324
EK 8: TÜRK TİCARET KANUNU	335
EK 9: 1929 TARİHLİ VARŞOVA KONVANSİYONU	344
EK 10: CONVENTION FOR THE UNIFICATION OF CERTAIN RULES RELATING TO INTERNATIONAL CARRIAGE BY AIR, SIGNED AT WARSAW ON 12 OCTOBER 1929 (WARSAW CONVENTION).....	354
EK 11: THE WARSAW CONVENTION AS AMENDED AT THE HAGUE 1955	369
EK 12: THE MONTREAL CONVENTION 1999 (MC99)	383
EK 13: REGULATION (EU) No 261/2004 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL.....	407
KAYNAKÇA	423